

**Wyrok z dnia 3 lutego 1995 r.
I PRN 121/94**

Członkowi zarządu zakładowej organizacji związkowej zatrudnionemu na podstawie powołania, odwołanemu ze stanowiska w sposób równoznaczny z wypowiedzeniem umowy o pracę bez wymaganej zgody tego zarządu (art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych - Dz. U. Nr 55, poz. 234 ze zm.), przysługują roszczenia z odpowiednio stosowanego art. 45 k.p., co oznacza, że z reguły pracownik ma roszczenie o odszkodowanie natomiast roszczenie o przywrócenie do pracy może być skutecznie dochodzone tylko w przypadku odwołania z przyczyn związanych z pełnieniem funkcji związkowej.

Przewodniczący SSN: Kazimierz Jaśkowski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Józef Iwulski, Maria Mańkowska,

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 3 lutego 1995 r. sprawy z powództwa Jana A. przeciwko Nadleśnictwu R.M. o uznanie odwołania ze stanowiska za bezskuteczne, na skutek rewizji nadzwyczajnej Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" [...] od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach z dnia 27 czerwca 1994 r., [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Końskich z dnia 18 kwietnia 1994 r., [...] i sprawę przekazał temu Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Powód Jan A. w pozwie skierowanym przeciwko Nadleśnictwu R.M. domagał się uznania za bezskuteczne odwołania go ze stanowiska leśniczego ze względu na pełnienie funkcji przewodniczącego Komisji Zakładowej NSZZ "Solidarność".

Pozwane Nadleśnictwo wniosło o oddalenie powództwa.

[...] Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Końskich uznał odwołanie za bezskuteczne.

Sąd ten ustalił, że powoda odwołano ze stanowiska leśniczego dnia 14 marca 1994 r. bez zgody zarządu zakładowej organizacji związkowej, co stanowiło naruszenie art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. Nr 55, poz. 234 ze zm.). Zdaniem Sądu I instancji wszyscy działacze związkowi wymienieni w art. 32 ustawy o związkach zawodowych podlegają szczególnej ochronie przed rozwiązaniem stosunku pracy, niezależnie od podstawy powstania stosunku pracy. Ochronie tej podlegają więc także pracownicy zatrudnieni na podstawie powołania.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach, po rozpoznaniu rewizji pozwanego, zmienił wyrok Sądu I instancji w ten sposób, że oddalił powództwo. Zdaniem tego Sądu na podstawie art. 70 § 1 k.p. powód mógł być w każdym czasie odwołany ze stanowiska. Odwołanie powoda ze stanowiska nie spowodowało rozwiązania stosunku pracy, ponieważ zaproponowano mu inną pracę. Nie doszło więc do naruszenia przepisu art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych,

gdyż do odwołania ze stanowiska - przy nieusuwalności z pracy - nie jest wymagana zgoda zarządu zakładowej organizacji związkowej.

Od wyroku tego złożył rewizję nadzwyczajną NSZZ "Solidarność", zarzucając naruszenie prawa materialnego polegające na uznaniu, że zachodziły podstawy do odwołania powoda, mimo niewyczerpania procedury przewidzianej przy zwalnianiu ze stanowisk w straży leśnej (§ 9 i § 10 zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 27 maja 1992 r. w sprawie stanowisk kwalifikacyjnych, zasad wynagradzania i stopni zawodowych służby leśnej - M.P. Nr 18, poz. 136) oraz niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych przez pominięcie zarzutu powoda o sprzeczności odwołania z zasadami współżycia społecznego oraz o braku podstaw prawnych do zatrudnienia go na podstawie powołania. Zdaniem składającego rewizję nadzwyczajną naruszone zostały przepisy § 9 i § 10 wskazanego wyżej zarządzenia z dnia 27 maja 1992 r., gdyż pozwany nie spełnił wynikających z nich obowiązków polegających na możliwości zwolnienia z pracy pracownika zaliczonego do służby leśnej dopiero po uzyskaniu przez tego pracownika dwóch kolejnych ocen negatywnych oraz po uzyskaniu opinii bezpośredniego przełożonego. Naruszenie zasad współżycia społecznego polega na tym, że przyczyną odwołania powoda była jego interwencja w sprawie niezgodnych z prawem zwolnień pracowników. Stanowisko zajmowane przez powoda - zdaniem NSZZ "Solidarność" - nie jest wymienione wśród stanowisk pracy, na których zatrudnia się na podstawie powołania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna jest uzasadniona, jednakże tylko niektóre zarzuty są trafne.

Pracownik może być zatrudniony na podstawie powołania tylko wtedy, gdy prawo tak stanowi. Stanowisko leśniczego jest wymienione, jako stanowisko obsadzane w drodze powołania, w § 1 pkt 3 zarządzenia nr 17 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 4 marca 1975 r. w sprawie określenia kierowniczych i innych samodzielnych stanowisk pracy, na których zatrudnia się pracowników na podstawie powołania (Dz. Urz. Nr 2, poz. 5), wydanego na podstawie upoważnienia z § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 1974 r. w sprawie praw i obowiązków pracowników lasów państwowych (Dz. U. Nr 51, poz. 328), wydanego z upoważnienia wynikającego z art. 298 k.p. Zarzut powołania powoda na stanowisko, które nie może być w ten sposób obsadzone nie jest więc uzasadniony.

Zarzut naruszenia przepisów § 9 i § 10 wskazanego wyżej zarządzenia z dnia 27 maja 1992 r. - nawet, gdyby był uzasadniony - nie ma istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Zmierza on bowiem do wykazania, że powoda odwołano w sposób sprzeczny z prawem, a sprzeczność ta wynika już z odwołania bez zgody zarządu zakładowej organizacji związkowej (jak trafnie przyjął Sąd I instancji). Ponadto należy zauważyć, że powyższe przepisy omawianego zarządzenia nie mają zastosowania do powoda, gdyż według art. 69 pkt 1 k.p. do pracowników powołanych nie stosuje się przepisów regulujących tryb postępowania przy rozwiązywaniu umów o pracę.

Uwzględnienie rewizji nadzwyczajnej opiera się na zarzucie niewyjaśnienia wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy oraz na wzięciu przez Sąd Najwyższy z urzędu pod rozwagę rażącego naruszenia prawa materialnego (art.477³ §

1 w zw. z art. 423 § 1 k.p.c.).

Według art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych, pracodawca nie może bez zgody zarządu zakładowej organizacji związkowej wypowiedzieć ani rozwiązać stosunku pracy z pracownikiem będącym członkiem zarządu lub komisji rewizyjnej zakładowej organizacji związkowej w czasie trwania mandatu oraz w okresie roku po jego wygaśnięciu. Ponieważ przepis ten posługuje się pojęciem "stosunek pracy", a nie pojęciem "umowa o pracę", to odnosi się on także do pracowników zatrudnionych na podstawie powołania. Odwołanie powoda bez wymaganej zgody stanowiło naruszenie tego przepisu.

Nie jest trafne stanowisko Sądu II instancji, że odwołanie powoda ze stanowiska, połączone z ofertą podjęcia innej pracy, nie spowodowało rozwiązania stosunku pracy. Kodeks pracy przewiduje jedynie dwa rodzaje odwołań: równoznaczne z wypowiedzeniem (art. 70 § 2) i równoznaczne z rozwiązaniem bez wypowiedzenia (art. 70 § 3). Powodują one ustanie stosunku pracy w terminach wynikających z tych czynności prawnych.

Dalszą sprawą jest możliwość dochodzenia przez odwołanego pracownika roszczeń z tytułu wadliwego odwołania i zakres tych roszczeń.

Przepis art. 69 pkt 2 k.p. stanowi bowiem, że w odniesieniu do pracowników odwołanych nie stosuje się przepisów regulujących tryb rozpatrywania sporów ze stosunku pracy w części dotyczącej orzekania o bezskuteczności wypowiedzenia, odszkodowaniu przewidzianym w razie wypowiedzenia umowy o pracę i o przywracaniu do pracy. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podzieliła poglądy wyrażone w uchwale siedmiu sędziów SN z dnia 24 listopada 1992 r. I PZP 55/92 (OSNCP 1993 z. 7-8 poz. 116) i w wyroku SN z dnia 16 marca 1994 r. I PRN 6/94 (OSNAPiUS 1994 nr 1 poz. 9), według których w przypadku wadliwego odwołania pracownika podlegającego szczególnej ochronie przed wypowiedzeniem stosunku pracy, przysługują mu odpowiednio roszczenia z art. 45 k.p. Odpowiednie stosowanie przepisu art. 45 k.p. oznacza - stosownie do istoty stosunku pracy z powołania - że z zasady pracownikowi służy roszczenie o odszkodowanie, natomiast roszczenie o przywrócenie do pracy może być dochodzone skutecznie tylko w przypadku odwołania z przyczyn związanych z pełnieniem funkcji związkowej.

Ponieważ w sprawie nie dokonano ustaleń w zakresie przyczyn odwołania powoda, to przy ponownym rozpoznawaniu sprawy Sąd I instancji uzupełni ten brak.

Z powyższych względów, na podstawie art. 422 § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

=====